

ADVIES Nr. 1.758

Zitting van dinsdag 21 december 2010

Uitvoering van de adviezen 1.675 en 1.728 betreffende de ecocheques – Evaluatie van het systeem van de ecocheques

x   x   x

2.429/1-1

ADVIES Nr. 1.758

Onderwerp : Uitvoering van de adviezen 1.675 en 1.728 betreffende de ecocheques – Evaluatie van het systeem van de ecocheques

---

In het artikel 4 van de CAO nr. 98 van 20 februari 2009 verbinden de ondertekenende organisaties zich er toe om jaarlijks de toevoeging te evalueren van ecologische producten of diensten aan de lijst opgenomen in bijlage bij de CAO en om om de 2 jaar een discussie ten gronde te voeren over een eventuele aanpassing van de lijst aan nieuwe ecologische inzichten en beleidsontwikkelingen inzake ecologische innovatie.

Op basis van de adviezen nrs. 1.675 en 1.728 engageert de Raad zich er tevens toe om het systeem van de ecocheques uiterlijk tegen het laatste trimester van 2010 te evalueren.

Op 28 oktober 2009 kreeg de Raad bovendien een brief van de heer P. MAGNETTE, minister van Klimaat en Energie, met de vraag om actievoorstellen te onderzoeken om het ecolabel beter bekend te maken.

De bespreking werd toevertrouwd aan de commissie Individuele Arbeidsverhoudingen van de Nationale Arbeidsraad.

De commissie heeft in het kader van haar besprekingen een beroep kunnen doen op het deskundig advies van vertegenwoordigers van de beleidscel van de ministers van Sociale Zaken, van Klimaat en Energie en voor Ondernemen en Vereenvoudigen en van de FOD Volksgezondheid en de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg. Zij heeft in het kader van haar werkzaamheden ook de uitgevers van ecocheques Sodexo en Edenred gehoord, die gegroepeerd zijn in de Voucher Issuers Association (VIA).

De commissie heeft voor de aanpassing van de lijst van ecologische producten en diensten rekening gehouden met de voorstellen tot aanpassing die de Raad hiertoe heeft ontvangen.

Op verslag van deze commissie hebben de in de Raad vertegenwoordigde organisaties op 21 december 2010 een cao nr. 98 bis gesloten tot wijziging van de cao nr. 98 en heeft de Raad tegelijkertijd navolgend unaniem advies uitgebracht.

x   x   x

ADVIES VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD

I. INLEIDING

De Raad brengt in herinnering dat in uitvoering van het interprofessioneel akkoord voor de periode 2009-2010 een regeling werd geconcretiseerd voor de vrijstelling, voor werkgever en werknemer, van belastingen en sociale bijdragen bij de toekenning van ecocheques bestemd voor de aankoop van ecologische producten en diensten, door :

- de cao nr. 98 van 20 februari 2009, die in bijlage een exhaustieve lijst bevat van de groepen van producten en diensten die voor de aankoop van ecologische producten en diensten in aanmerking komen, die evenals de cao voor onbepaalde duur geldt;
- het koninklijk besluit van 14 april 2009 tot invoeging van een artikel 19 quater in het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, waarin wordt bepaald aan welke voorwaarden ecocheques moeten voldoen om niet als loon voor de sociale zekerheid te worden beschouwd; en

- de artikelen 5, 2° en 6, A van de wet van 22 december 2009 houdende fiscale en diverse bepalingen, die de ecocheques als vrijgesteld voordeel in het wetboek van inkomstenbelastingen opnemen (de artikelen 38, § 1, 1ste lid, 25 en 38/1 WIB 92).

Zowel de cao als het koninklijk besluit traden in werking op 1 maart 2009. De nieuwe fiscale artikelen traden in werking vanaf het aanslagjaar 2010.

In het artikel 4 van de cao nr. 98 van 20 februari 2009 verbinden de ondertekenende organisaties zich er toe om jaarlijks de toevoeging te evalueren van ecologische producten of diensten aan de lijst opgenomen in bijlage bij de CAO en om om de 2 jaar een discussie ten gronde te voeren over een eventuele aanpassing van de lijst aan nieuwe ecologische inzichten en beleidsontwikkelingen inzake ecologische innovatie.

In het advies nr. 1.675 engageert de Raad zich er tevens toe om het systeem van de ecocheques uiterlijk tegen het laatste trimester van 2010 te evalueren.

Om advies gevraagd over een ontwerp van ministerieel besluit (tot uitvoering van artikel 19 quater van het koninklijk besluit van 28 november 1969) dat de minimumvoorwaarden vastlegt die de uitgevers van ecocheques moeten naleven, formuleert de Raad de aandachtspunten voor deze evaluatie :

- de Raad zou onder andere een onderzoek wijden aan het gerealiseerd zijn van de aandachtspunten die uit de geest van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98 en het begeleidend advies nr. 1.675 op duidelijke wijze naar voren komen : de rechtszekerheid die het bestaande systeem biedt en het gebruiksgemak van de ecocheques;
- hierbij zou ook het gebruik van de ecocheques exclusief voor de producten en diensten opgenomen in de lijst en de kostenstructuur verbonden aan het stelsel, zowel aan de uitgifte- als aan de ontvangtzijde, onderzocht worden.
- tevens zou bekeken worden of minimale voorwaarden dienen bepaald te worden voor de uitgevers van ecocheques, rekening houdend met het zich al dan niet realiseren van het risico dat uitgevers van ecocheques, eventueel individuele werkgevers, een beperkt netwerk van partners zouden opleggen om die ecocheques om te ruilen.

II. STANDPUNT VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD

De Nationale Arbeidsraad heeft een grondig onderzoek gewijd aan de hierboven opgesomde aandachtspunten, teneinde de door hem opgenomen engagementen van evaluatie ten volle na te komen.

A. De collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98 bis

1. De lijst van ecologische producten of diensten in bijlage bij de CAO

De Raad heeft de cao nr. 98 bis, in eerste instantie, gesloten teneinde te voldoen aan zijn opgenomen engagement om een evaluatie te maken van de lijst van ecologische producten of diensten opgenomen in bijlage bij de cao nr. 98.

Hij wil hierbij herinneren aan het feit dat :

- het de bedoeling is van deze lijst om op exhaustieve wijze de groepen van producten en diensten te omschrijven die voor aankoop met een ecocheque in aanmerking komen,
- teneinde voor het bedrag van de ecocheques het aankoopgedrag van werknemers te (her)oriënteren naar producten en diensten die een toegevoegde waarde hebben vanuit ecologisch oogpunt; en
- er bij het opstellen van de lijst werd gestreefd om maximale rechtszekerheid te bieden aan alle betrokkenen (werkgevers, consumenten-werknemers, verkopers/dienstverleners).

Hij heeft er kennis van genomen dat er in bepaalde gevallen problemen zijn gerezen op het terrein met het respecteren van deze lijst.

Hij is van oordeel dat hiermee de geloofwaardigheid van het stelsel van de ecocheques in functie van zijn basisfilosofie (het bevorderen van de aankoop van de ecologische producten en diensten opgesomd in de lijst) in het gedrang kan komen.

Daarom is de prioriteit van de Raad bij deze evaluatieronde om tot een verbetering van het respect voor de lijst op het terrein te komen, enerzijds, door informatiecampagnes en controles op het gebruik van ecocheques (zie hierna punt B.3.) en, anderzijds, door slechts een beperkt aantal bijsturingen van de lijst van ecologische producten en diensten te doen.

Hij heeft bovendien een aantal preciseringen aangebracht aan de omschrijving van bepaalde ecologische producten of diensten opgenomen in de lijst, teneinde hun identificatie te vergemakkelijken, en zo de rechtszekerheid te bevorderen, en ze beter te laten aansluiten bij de evolutie van de ecologische inzichten.

Bij de evaluatie van de lijst is het onder zijn aandacht gekomen dat de producten voor dagdagelijks gebruik die over het EU-milieukeur (het zogenaamde ecolabel) beschikken (schoonmaakproducten, producten voor hygiëne, absorberend papier, vernis en verf, kleding enz) nog te weinig gekend zijn om op grote schaal met ecocheques aangekocht te worden. Dit hangt waarschijnlijk ook samen met het feit dat de identificatie van deze producten door de consument bij de handelaars nog niet vanzelfsprekend is.

Nochtans is het de bedoeling van de verordening nr. 1980/2000 van 25 november 2009 om de mogelijkheid om het EU-milieukeur te gebruiken, uit te breiden en zal door de Europese Commissie een onderzoek gevoerd worden om na te kijken of het in de toekomst ook toegekend zou kunnen worden voor voedings- en voederproducten en onverwerkte landbouwproducten.

Hij heeft in dit kader kennis genomen van de vraag van de minister van Klimaat en Energie om actievoorstellen te onderzoeken om het ecolabel beter bekend te maken, buiten de gekende website.

De Raad ondersteunt de inspanningen die door derden worden geleverd voor de promotie van producten en diensten die over het EU-milieukeur beschikken (door brede informatiecampagnes of gerichte actie naar producenten). De sociale partners zullen eveneens hun rol opnemen langs de kanalen waarover zij beschikken in het kader van de informatie die zij verspreiden over de producten en diensten die met ecocheques kunnen aangekocht worden.

In afwachting van een eventuele uitbreiding van het EU-milieukeur naar voedings- en voederproducten, heeft de Raad reeds beslist om in de lijst de producten op te nemen die beschikken over het logo voor biologische productie van de Europese Unie.

De aangepaste lijst van producten en diensten die voor de aankoop met ecocheques in aanmerking komen zal in werking treden op 1 januari 2011.

Het is de bedoeling dat zodoende de aangepaste lijst van toepassing wordt op het moment dat de eerste ecocheques worden uitgegeven op basis van de nieuwe sectorale onderhandelingsronde. Nochtans zal de aangepaste lijst eveneens van toepassing zijn op de ervoor reeds uitgegeven ecocheques.

2. Een nieuw artikel 5 bis in de cao nr. 98

De Raad is van oordeel dat om problemen met de uitbetaling van de ecocheques te vermijden het aangewezen zou zijn dat in het kader van de informatie die aan de werknemers dient te worden gegeven op het einde van hun arbeidsovereenkomst, elke werknemer in kennis zou worden gesteld van het aantal ecocheques waarop hij recht heeft en het ogenblik waarop deze hem effectief afgegeven zullen worden.

Op basis van sommige sectorale cao's gebeurt de overhandiging van de ecocheques op het einde van de arbeidsovereenkomst, maar dit is niet steeds het geval, waardoor dit soms voor problemen zou kunnen zorgen.

3. Aanpassing van het artikel 6, § 1 van de cao nr. 98

De Raad wijst er op dat de cao nr. 98 in het artikel 6, § 1 voorziet dat de berekening van het aantal toe te kennen ecocheques voor iemand die in de loop van een kalenderjaar in dienst treedt of de onderneming verlaat op zijn minst pro rata temporis dient te gebeuren van de periodes gedurende dewelke hij op basis van een arbeidsovereenkomst bij de werkgever is tewerkgesteld gedurende het betreffende kalenderjaar.

Hij heeft kennis genomen van het feit dat deze formulering tot een restrictieve interpretatie aanleiding heeft gegeven, die door de sociale partners niet is gewild. Deze bestaat er in om bij de proratisering de gewone inactiviteitsdagen tussen twee tewerkstellingsperiodes niet mee te tellen. Dit heeft bijvoorbeeld voor uitzendkrachten en werknemers met opeenvolgende arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd een negatieve invloed op hun pro rata-rechten.

Daarom heeft de Raad aan het artikel 6, § 1 toegevoegd dat voor de berekening van de periode van tewerkstelling bij een werkgever de gewone inactiviteitsdagen gelegen tussen twee arbeidsovereenkomsten dienen meegeteld te worden.

Deze bepaling is van toepassing op de ecocheques die vanaf 1 januari 2011 worden afgegeven. Dit betekent dat de bepaling ook geldt voor de ecocheques die afgegeven worden op basis van de op dat moment reeds lopende referentieperiode.

4. Aanpassing van het artikel 6, § 3 van de cao nr. 98 en toevoeging van een commentaar

De Raad wijst er op dat het artikel 6, § 3, eerste lid van de cao nr. 98 voorziet dat in geval van schorsing van de arbeidsovereenkomst de berekening van het aantal toe te kennen ecocheques op zijn minst rekening dient te houden met het aantal dagen waarvoor de betrokken werknemers loon of vakantiegeld hebben gekregen.

De Raad heeft in de cao nr. 98 bis een interpretatieprobleem willen oplossen met betrekking tot hetgeen precies onder "vakantiegeld" dient verstaan te worden.

Daarom wordt deze formulering aangepast en een commentaar aan het artikel 6 toegevoegd. In geval van schorsing van de arbeidsovereenkomst dient voor de berekening van het aantal toe te kennen ecocheques rekening gehouden te worden met het aantal dagen waarvoor de betrokken werknemers loon hebben gekregen en de dagen tijdens welke de arbeidsovereenkomst is geschorst ingevolge artikel 28, 1° van de Arbeidsovereenkomstenwet van 3 juli 1978.

Zo is het duidelijk dat ook met de dagen gedekt door een uitkering voor jeugd- of seniorvakantie dient rekening gehouden te worden.

Deze bepaling is van toepassing op de ecocheques die vanaf 1 januari 2011 worden afgegeven. Dit betekent dat de bepaling ook geldt voor de ecocheques die afgegeven worden op basis van de op dat moment reeds lopende referentieperiode.

5. Een nieuw artikel 6 bis in de cao nr. 98

De Raad merkt op dat de pro rata temporis-regeling in het voornoemde artikel 6, § 1 van de cao nr. 98 er in de praktijk soms toe leidt dat bij korte periodes van tewerkstelling de overeenstemmende waarde van de ecocheques die over een referteperiode verschuldigd zijn aan een bepaalde werknemer zeer klein is.

Hij is daarom van oordeel dat indien het totale bedrag in ecocheques dat aan een bepaalde werknemer dient uitbetaald te worden voor een bepaalde referteperiode lager dan 10 euro is, de werkgevers de keuze dient gegeven te worden om dit bedrag te "bruteren" door het te verhogen met 50 % en het toe te voegen aan het brutoloon, waarop vervolgens de sociale bijdragen en fiscale inhoudingen worden toegepast.

B. De evaluatie van het systeem van de ecocheques

De Raad komt in onderhavig advies eveneens zijn aangegaan engagement na om het systeem van de ecocheques uiterlijk tegen het laatste trimester van 2010 te evalueren.

In eerste instantie wenst de Raad er op te wijzen dat, volgens informatie verkregen van de FOD WASO, 49 van de 172 paritaire comités een cao betreffende de toekenning van ecocheques gesloten hebben. Theoretisch zouden in 2009 dus 148.972 werkgevers en 1.490.814 werknemers (zonder rekening te houden met de uitzendkrachten) betrokken zijn bij het systeem van de ecocheques.

Er dient nochtans rekening gehouden te worden met het feit dat de cao's van 35 paritaire comités voorzien dat individuele werkgevers de besteding aan een ander voordeel van hetzelfde bedrag voor hun onderneming konden onderhandelen.

Tesamen met het feit dat in 2009 nog niet alle werkgevers aan hun verplichting tot uitbetaling van ecocheques voldaan hadden, verklaart dit waarschijnlijk waarom de vereniging van de uitgevers van ecocheques (VIA) heeft laten weten dat in 2009 60.000 bedrijven ecocheques hebben besteld en 850.000 werknemers ecocheques hebben ontvangen.

In elk geval is de Raad van oordeel dat het systeem van de ecocheques een relatief succes heeft gekend in de sectorale onderhandelingen.

Van de uitgevers van ecocheques heeft de Raad vernomen dat er nu een ruim netwerk van handelaars is die ecocheques aanvaarden. Het zou in 2009 gaan om ongeveer 3.256 handelaars (1.256 kleine handelaars en 2.000 filialen van grote winkelketens).

De Raad meent dat deze gegevens belangrijk zijn in de globale beoordeling van het systeem. Hij wil hieronder echter ingaan op een aantal problemen verbonden aan de toepassing van het systeem van de ecocheques, teneinde een aantal bijstellingen terzake aan te brengen.

1. Wat betreft de administratieve problemen verbonden aan het systeem van de ecocheques

De Raad heeft er kennis van genomen dat de bestelling van ecocheques bij de uitgevers op elektronische wijze dient te gebeuren langs een website, maar dat bij problemen er geen helpdesk ter beschikking is om de werkgevers verder te helpen.

Bovendien hebben de werkgevers lange wachttijden moeten aanvaarden voor de levering van de door hen bestelde ecocheques.

Ook de handelaars dienden lange wachttijden te aanvaarden voor de omruiling van de ecocheques in baar geld.

De Raad is van oordeel dat de dienstverlening van de uitgevers van ecocheques dient verbeterd te worden teneinde op efficiëntere wijze tegemoet te komen aan de noden van zowel de werkgevers als de handelaars, maar deze verbetering mag geen bijkomende kosten met zich brengen, noch voor de werkgevers, noch voor de handelaars, noch voor de werknemers.

Meer in het bijzonder vraagt hij dat aan de werkgevers die ecocheques willen bestellen bij een uitgever van ecocheques een eenvoudig te gebruiken elektronisch formulier ter beschikking wordt gesteld en dat zij bij problemen bij het gebruik ervan terecht kunnen bij een helpdesk.

Aan handelaars dient de verzekering gegeven te worden dat zij op een zo snel mogelijke wijze de door hen aanvaarde ecocheques kunnen verzilveren.

2. Wat betreft de kosten verbonden aan het gebruik van ecocheques

- De Raad wijst erop dat er verschillende kostenaspecten verbonden zijn aan het gebruik van ecocheques : de kostprijs voor de werkgever die ze aankoopt bij de uitgever en de kostprijs voor de aangesloten handelaar wanneer hij de terugbetaling vraagt van zijn ecocheque aan de uitgever ervan.

De Raad heeft er kennis van genomen dat de kost verbonden met de uitgifte van ecocheques voor de uitgiftebedrijven belangrijk is aangezien de ecocheques per koerierdienst dienen bezorgd te worden en ze vaak niet maandelijks dienen aangemaakt te worden maar in piekperiodes.

De werkgever die ecocheques aankoopt dient hiervoor een prestatievergoeding te betalen aan de uitgever ervan die bestaat uit een kost voor het aanmaken van de ecocheques en een kost voor de levering ervan.

Volgens gegevens van de uitgiftebedrijven zou het voor 2009 gaan om een gemiddelde administratiekost van 3 % op de waarde van de bestelde ecocheques en een bijkomende kost van 20 euro per waardetransport. Op basis van deze gegevens heeft de Dienst voor Administratieve Vereenvoudiging berekend dat de totale administratiekost per werkgever in 2009 60 euro bedraagt. Door de gestegen maximale waarde aan ecocheques die in 2010 aan de werknemer kan gegeven worden (250 euro), zou deze kost in 2010 oplopen tot 100 euro, waarvan 80 euro administratiekost en 20 euro leveringskost¹. Dit is 3,9 % van de gemiddelde waarde aan ecocheques die door een werkgever wordt besteld.

De Raad heeft er echter kennis van genomen dat door de tariefzetting van de twee uitgiftebedrijven, die degressief is in functie van het aantal werknemers in een onderneming, de administratiekost voor KMO's veel hoger is dan gemiddeld 3 % en soms zelfs kan oplopen tot 10 à 12 %. De kost verbonden aan de aankoop van ecocheques is relatief belangrijker voor KMO's, die minder ecocheques aankopen, en wanneer de bedragen per ecocheque kleiner zijn. Dit laatste is verbonden met de proratisering die de CAO nr. 98 bevat voor tewerkstelling gedurende een deel van het kalenderjaar, maar wordt vaak versterkt door verdere proratisering voorzien in sectorale cao's (proratisering voor een deeltijdse tewerkstelling).

---

¹ Gegevens opgenomen in een rapport van het meetbureau van de Dienst voor Administratieve Vereenvoudiging, getiteld "Administratieve lasten rond de invoering van ecocheques", van 30 juni 2010.

De handelaar dient op zijn beurt een prestatievergoeding te betalen voor het verzilveren van de ecocheque (in principe als basistarief 5% van de totale waarde van de ecocheques waarvan terugbetaling wordt gevraagd).

- De Raad is van oordeel dat dient gezocht te worden naar een evenwichtige verdeling van de kosten tussen de uitgiftebedrijven, de werkgevers en de handelaars en naar een volledige transparantie van de kosten en de kostenevolutie.

Hierbij wil hij herhalen hetgeen hij reeds stelde in zijn advies nr. 1.675, namelijk dat het niet aanvaardbaar is dat handelaars voor kortere terugbetalingstermijnen bijkomende kosten dienen te betalen aan de uitgever van de ecocheque.

Wat de kosten voor de aankoop van de ecocheques voor werkgevers betreft, meent de Raad dat deze kost redelijk moet blijven, nu de toekenning van ecocheques in veel sectoren op recurrente wijze voorzien is, en in verhouding dient te staan tot de waarde van de aangekochte ecocheques. Er dient vermeden te worden dat KMO's, die eventueel op basis van een sectorale cao dit netto-voordeel aan hun werknemers dienen te bieden, hiervoor verhoudingsgewijs buitensporige kosten dienen te dragen.

De Raad is van oordeel dat door de uitgevers van ecocheques inspanningen dienen geleverd te worden om de kosten voor de aankoop en het gebruik van ecocheques te drukken. Eveneens verdient het aanbeveling dat initiatieven genomen worden om via het sociaal fonds van de sector de aankoop van ecocheques te collectiviseren. Bij de volgende evaluatie van het systeem zal hieraan specifiek aandacht besteed worden.

Om tijdens de volgende evaluatie van het systeem van de ecocheques over alle elementen te beschikken voor de beoordeling van de evolutie van de kosten verbonden aan het gebruik van ecocheques, vraagt de Raad dat de uitgiftebedrijven hem ten gepaste tijde op de hoogte brengen van het percentage maaltijdcheques en ecocheques die tegen hun vervaldatum, respectievelijk 3 maanden en 24 maanden, niet bij een handelaar werden gebruikt. In elk geval zullen de sociale partners hun leden (in hun hoedanigheid van handelaar of consument) opnieuw informeren over de beperkte geldigheidsduur van de ecocheques.

3. Wat betreft het respecteren van de lijst met ecologische producten en diensten

De Raad heeft kennis genomen van het feit dat het toezicht op de voorwaarden opgesomd in het koninklijk besluit van 14 april 2009 tot de bevoegdheid van de sociale inspectie behoort, maar niet de controle van het feit of de ecocheques uitsluitend gebruikt worden voor de goederen en diensten opgesomd in de lijst in bijlage bij de cao nr. 98. Ook de economische inspectie is niet bevoegd om dit te controleren.

Nochtans is de Raad gemeld dat het respecteren van de lijst met ecologische producten en diensten op het terrein problemen stelt en dat ook producten en diensten die niet op deze lijst voorkomen met ecocheques kunnen aangekocht worden.

Hij is van oordeel dat het nodig is om de omvang van deze problemen te objectiveren (zie verder). In elk geval, is de Raad van oordeel dat het nodige dient gedaan te worden om situaties waarbij de lijst niet gerespecteerd wordt, tegen te gaan.

De sociale partners hebben er immers voor geopteerd om een exhaustieve lijst van producten en diensten die met een ecocheque kunnen aangekocht worden, te hanteren. Deze lijst wilden zij in eigen beheer houden (bijlage bij hun cao) teneinde door middel van het stelsel van de ecocheques het aankoopgedrag van werknemers die ecocheques ontvangen voor dit bedrag te (her)oriënteren naar producten en diensten die volgens hen een toegevoegde waarde hebben vanuit ecologisch oogpunt.

Indien de ecocheques dus voor andere producten en diensten dan deze opgenomen in bijlage bij de cao nr. 98 kunnen gebruikt worden, komt de geloofwaardigheid van de basisfilosofie van het stelsel en van de sociale partners die de lijst beheren, in het gedrang.

Daarom wil de Raad de volgende voorstellen formuleren voor een beter respect voor de lijst met ecologische producten en diensten.

Het uitgangspunt van deze voorstellen is dat het respect voor de lijst in de praktijk een gedeelde verantwoordelijkheid is van de werknemers-consumenten, de werkgevers, de handelaars en de uitgevers van ecocheques.

De Raad is van oordeel dat bij de aanpak van de problematiek stapsgewijs tewerk kan gegaan worden, waarbij de tweede fase overbodig wordt indien de eerste fase resultaat oplevert. De Raad heeft het voornemen om de eerste fase tegen midden 2011 te evalueren.

Eerste fase : zelfregulering door de uitgiftebedrijven

De Raad heeft tijdens zijn werkzaamheden een concreet voorstel gekregen van de Voucher Issuers Association (VIA), die de uitgevers van ecocheques groepeerd, om te komen tot een beter respect voor de lijst van ecologische producten en diensten door een informatiecampagne van VIA naar de aangesloten handelaars, gevolgd door drie rondes van controles bij een representatieve steekproef van handelaars door een onafhankelijk controleorgaan, waarna ook sancties zullen opgelegd worden bij overtredingen. De resultaten van deze controles zullen opgenomen worden in rapporten aan de Raad (volledig voorstel in bijlage bij dit advies).

De Raad is van oordeel dat deze aanpak in een eerste fase dient ondersteund te worden, mits een aantal garanties worden geboden.

Vooraleer hierop in te gaan, wenst de Raad te benadrukken dat in deze eerste fase ook de sociale partners hun deel van de verantwoordelijkheid willen opnemen. Zij hebben van bij de inwerkingtreding van het stelsel van de ecocheques informatie hieromtrent verstrekt aan hun leden (in hun hoedanigheid van handelaar of consument) bijvoorbeeld via hun eigen websites en publicaties.

Zij engageren zich er toe om een nieuwe informatiecampagne te lanceren naar hun leden teneinde hen te herinneren aan de te respecteren regels (de exhaustieve lijst van ecologische producten en diensten) en hen te wijzen op de door VIA genomen initiatieven teneinde deze te doen respecteren.

De Raad is van mening dat het door VIA genomen initiatief betekent dat de uitgiftebedrijven van ecocheques hun verantwoordelijkheid willen opnemen wat het respect van de lijst betreft, door hun klanten (de handelaars) opnieuw te informeren hierover, hen te controleren op het aanvaarden van de ecocheques voor de juiste producten en diensten en door aan overtredingen sancties te verbinden. Dit betekent dat in het commerciële contract tussen de uitgiftebedrijven van ecocheques en de bij hen aangesloten handelaars bepalingen aangaande controles en sancties zullen opgenomen worden.

De Raad ondersteunt deze demarche op voorwaarde dat de volgende randvoorwaarden hierbij gerespecteerd worden.

Voor de Raad is het belangrijk dat in de informatiecampagne die de uitgiftebedrijven, onder de noemer van VIA, naar hun leden zullen voeren, niet alleen de controles aangekondigd worden, maar dat voldoende aandacht wordt besteed aan uitleg over de producten en diensten die opgenomen zijn in de lijst, zodat er op een positieve wijze gecommuniceerd wordt waarvoor ecocheques op een correcte wijze kunnen aanvaard worden.

De Raad heeft kennis genomen van het feit dat een onafhankelijk orgaan de controlebezoeken bij de aangesloten leden zal uitvoeren. Hij is van oordeel dat het belangrijk is dat dit orgaan in de afgelopen 24 maanden geen commerciële banden heeft gehad met één van de uitgiftebedrijven.

Hij meent dat dit onafhankelijk controleorgaan tevens dient in te staan voor de behandeling van eventuele klachten over de aanvaarding van ecocheques en dat dit ook deel zal uitmaken van de rapportering die dit orgaan vervolgens zal doen (zie verder).

Dit neemt niet weg dat de Raad zelf de vragen met betrekking tot een eventuele aanpassing van de lijst wil blijven behandelen in het kader van de door hem opgenomen jaarlijkse/tweejaarlijkse engagementen tot evaluatie van de lijst. Ze zullen daarbij rekening houden met de voorstellen van de bevoegde overheden en de concrete voorstellen tot aanpassing van de lijst die aan het Secretariaat van de Raad worden overgemaakt ten laatste op 30 juni van het jaar waarin de evaluatie plaatsvindt (nieuwe commentaar bij het artikel 4 van de CAO nr. 98).

Wat de uit te voeren controles betreft heeft de Raad tijdens zijn werkzaamheden vernomen dat het de bedoeling is de eerste controle op te volgen door een tweede en, indien nodig, derde controle. Indien een derde controle nog een overtreding oplevert zou de overeenkomst verbroken worden voor onbepaalde tijd en zal ook geen nieuwe overeenkomst met een ander uitgiftebedrijf kunnen gesloten worden.

De Raad is van oordeel dat er nog een aantal onduidelijkheden bestaan omtrent de concrete invulling van deze controlebezoeken. Hij meent dat het opgestelde scenario voor deze bezoeken conform dient te zijn aan de realiteit op het terrein (risicozones, risicoproducten).

De Raad onderlijnt het belang van het feit dat door VIA het engagement wordt opgenomen om de kostprijs van deze maatregelen niet door te rekenen aan de werkgevers of de handelaars en van het feit dat de controle-resultaten anoniem zullen blijven, zodat individuele werknemers hierdoor niet ris-keren gesanctioneerd te worden.

Evaluatie door de Raad midden 2011

De Raad heeft kennis genomen van het feit dat drie controlefasen zouden uit-gevoerd worden tegen eind mei 2011, waarbij de tweede fase sneller op de eerste zou volgen indien het resultaat van de eerste fase een belangrijk aantal overtredingen zou vaststellen. Na elke controlefase zou een globaal rapport door het onafhankelijk controleorgaan opgemaakt worden en rechtsreeks aan de Raad bezorgd worden (en zouden de verkooppunten die gecontroleerd werden geïnformeerd worden over het resultaat van elk controlebezoek dat bij hen werd uitgevoerd).

De Raad is van oordeel dat de sociale partners hierdoor in staat gesteld worden om de omvang van de problemen met het respect van de lijst te objectiveren. Het is in dit kader van belang dat alle overtredingen in aanmerking worden genomen voor de rapportering en dat aan de geglobaliseerde controle-resultaten conclusies ten aanzien van te nemen initiatieven voor een verbeterd respect voor de lijst worden verbonden.

De Raad heeft tijdens zijn werkzaamheden te kennen gegeven dat hij de geglobaliseerde resultaten van de genomen maatregelen (informatie en controles) wil bespreken met het onafhankelijk controleorgaan. Hij wil met de uitgiftebedrijven bekijken welke maatregelen zullen genomen worden om het respect voor de lijst bij de bij hen aangesloten handelaars te verbeteren, ten-einde een evaluatie van dit initiatief van zelfregulering te maken tegen midden 2011.

Het is de bedoeling van deze evaluatie om uit te maken of deze zelfregulering voldoende resultaten ten aanzien van het respect voor de lijst heeft opgeleverd, zodat ze na midden 2011 op structurele wijze kan verder ge-zet worden. De evaluatie kan eventueel uitwijzen dat een aantal aanpassingen dienen doorgevoerd te worden wat bijvoorbeeld de periodiciteit of de aard van de controles betreft.

Indien hij midden 2011 oordeelt dat de genomen maatregelen onvoldoende impact hebben gehad ten aanzien van een correcte toepassing van de lijst, zal de Raad dienen te overwegen om de overheid te adviseren om verdergaande maatregelen te nemen in een tweede fase.

BIJLAGE

VIA-project (Voucher Issuers Association): Controle op het gebruik van ecocheques

Doelstellingen

- De winkels die ecocheques aanvaarden als betaalmiddel (= leden) opnieuw informeren over de regels voor het aanvaarden van die ecocheques.
- Het aanvaarden van ecocheques controleren bij een representatieve steekproef van verkooppunten.

Fasen

1. Informatiebrief aan alle leden

- Voorafgaande informatieverstrekking aan de werkgeversfederaties (VBO, Unizo, UCM, Fedis ...) en de vakbonden over de controles in voorbereiding.
- Iedere uitgever stuurt vervolgens aan al zijn leden - namens VIA - een brief waarin de demarche wordt verduidelijkt, namelijk wanneer en hoe de controle zal plaatsvinden.
- Geen vermelding van de naam van de verkooppunten die zullen worden gecontroleerd.
- Herinnering aan de basisregels over het aanvaarden van de ecocheque (lijst van betrokken producten en diensten ...) opdat de leden zo nodig hun methode voor het aanvaarden voor het begin van de operatie kunnen controleren/corrigeren.
- Terbeschikkingstelling van informatiemateriaal voor het kassapersoneel.
- Aankondiging van controles.

2. Controlebezoeken

- Een onafhankelijk orgaan (zoals Market Probe, Marketing Development of Global Intelligence) zal de controlebezoeken bij een representatieve steekproef van vestigingen in België uitvoeren.
- De verbintenis inzake neutraliteit en objectiviteit van de maatschappij die de controles uitvoert, moet worden gewaarborgd. De gekozen maatschappij moet dus eensdeels een onberispelijke marktreputatie hebben en mag anderdeels sedert ten minste 24 maanden geen handelsrelaties – van welke soort ook – hebben gehad met een van de leden van VIA.

- De steekproef zal bestaan uit ketens en onafhankelijke winkels.
- Van bij de aanvang van de controles zal door het onafhankelijk orgaan een procedure worden ingesteld voor het behandelen van de klachten van de vakbonden, de handelaars of alle andere actoren.

3. Scenario

Het precieze scenario zal door VIA worden vastgesteld in samenwerking met het gekozen controleorgaan en zal het volgende omvatten:

- de lijst van te bezoeken vestigingen;
- het soort van te kopen artikel;
- de scripts.

4. Resultaten

- Het onafhankelijke controleorgaan zal een globale en vergelijkende analyse maken van de ketens en onafhankelijke winkels en zal een gedetailleerd verslag opstellen.
- In een bestand zal alle informatie worden opgenomen over de plaats, de datum, het uur, het gekochte/gewenste artikel, de reden van de weigering/aanvaarding ...
- De resultaten van de controle zullen worden bezorgd aan elke keten die/elk verkooppunt dat zal zijn gecontroleerd.
- De informatie over de controles moet anoniem blijven om eventuele vervolging van de bedienden door hun respectieve werkgever te vermijden. De criteria die de verschillende controles op ondubbelzinnige wijze identificeren, moeten dus bepaald worden.
- Wanneer de ecocheques niet conform de regels worden aanvaard, zal de handelaar officieel in kennis worden gesteld van de sancties die tegen hem zullen worden genomen:

- De sancties zullen aangepast zijn aan de verschillende fasen van het controleproces. Bij een eerste negatieve controle stuurt VIA twee documenten aan de handelaar die in overtreding is: een eerste officiële brief om hem op de hoogte te brengen van een negatieve controle in zijn zaak en een lijst met verbeteringsvoorstellen op verschillende gebieden, zoals aanduiding van de producten of controles die in zijn zaak en aan de kassa moeten worden verricht. Alle handelaars die in overtreding zijn, zullen automatisch een tweede keer worden gecontroleerd. Als er bij die tweede controle geen verbetering wordt geconstateerd, zal de handelaar een laatste brief krijgen waarin hem wordt meegedeeld dat er een derde controle zal plaatshebben en dat hij van het aanvaardingsnetwerk van VIA zal worden uitgesloten indien ook die laatste controle een negatief resultaat te zien geeft.
- De verbreking van het contract met een handelaar die in overtreding is, zal definitief en onomkeerbaar zijn, ten opzichte van alle leden van VIA.
- De omvang van de uitsluiting van een handelaar hangt af van het feit of het gaat om een onafhankelijke handelaar, een franchisenemer of een handelaar die is geïntegreerd in een distributieketen. In het geval van drie negatieve controles bij een onafhankelijke handelaar of een franchisenemer zal alleen de bewuste zaak uitgesloten worden. In het geval van drie controles bij een handelaar die is geïntegreerd in een distributieketen, zal heel die distributieketen uitgesloten worden.

5. Voorstelling van de resultaten van de controles

- De maatschappij die de controle uitvoert, zal rechtstreeks aan de NAR een globaal (niet gedetailleerd) rapport bezorgen, zonder eerst langs VIA te passeren.
- De NAR zal de leden van VIA uitnodigen voor een voorstelling van de verschillende maatregelen die uit de verschillende controlecampagnes voortvloeien.

6. Retroplanning

- Datum advies NAR (X): akkoord over het principe;
- X+15: informatiecampagne (brief aan de leden) (+/- 2 weken na het akkoord);
- X+30: controlecampagne in de verkooppunten (1 à 2 weken);
- X+45: overhandiging van het analyserapport aan VIA (termijn +/- 2 weken);
- om de NAR in staat te stellen uiterlijk aan het eind van het eerste semester 2011 tot een evaluatie over te gaan, zullen de tweede en derde controle voor eind mei 2011 worden uitgevoerd.

7. Tenlasteneming van de kosten

- De kosten van de verschillende controles zullen in geen geval voor rekening zijn van de ondernemingen die klant zijn en evenmin van het netwerk van aangesloten handelaars.
